

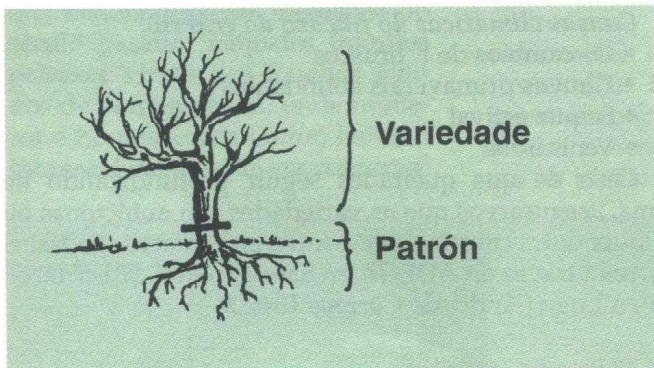
## MANUAL PARA A RECUPERACIÓN DE FRUTAIS AUTÓCTONOS (maceira e pereira)

Isabel Torres Yack\*

Diferentes razóns levan-nos a considerar a importancia de conservar a **planta autóctona**: porque é un recurso do noso, patrimonio natural, para non perder biodiversidade e, por último, porque interesa recuperar caracteres resistentes para ser utilizados en millo-ras xenéticas.

Un **frutal autóctono** caracterízase por estar adaptado e sufrir un proceso de selección previo que lle imprime unha resistencia a factores adversos específica da zona ónde vexeta. Este proceso de selección sufrido non foi dirixido cara ó comercio, senon ao gusto da xente, sen necesidade de proteccións especiais nin moitos químicos. Son árbores boas e rústicas, inda que poden producir pouco e ter unha difícil reprodución, de ahí que faga falta o enxertado.

No presente artigo, a modo de manual sinxelo, analizamos algúns dos aspectos de maior importancia práctica en relación coa realización de inxertos aplicados á recuperación de frutais autóctonos.



**Variedade:** é a planta que queremos conservar.

**Patrón:** ímolo utilizar para reproducir a variedade.

### A SELECCIÓN E PLANTACIÓN DOS PATRÓN

#### Qué patrón escoller?

Existen diferentes tipos de patróns que describemos a continuación. As súas características facilitarán a elección:

- **Franco**, de semente, polo tanto de reprodución sexual o que significa que van ter características variabeis. Teñen moito vigor, resisten á seca, anclan ben pero retrasan a entrada en produción.

- **Método**: métese sementes en area húmeda durante dúas semanas na neveira, despois pónense a xermolar na casa en botes con terra.

- **Comerciais**, veñen de reprodución vexetativa, son clons, aseguran a homoxeneidade. Entran antes

en produción pero hai que mercalos en viveiros. O MM-111 recoméndase como patrón de maceira de vigor medio.

- **Silvestres**. Para Maceira utilizarase o Espiño branco, en Pereira é de uso moi frecuente o pereiro bravo, fácil de atopar en todo o país. Para Cerdeira calquera das cerdeiras silvestres. En Ameixeiras é moi doado que topedes ó redor de algunha árbore vella "sierpes" ou fillos de raíz.

#### En qué época planta-los?

- En zonas de pouco frío: no Outono
- En zonas de inverno duro: a saída do Inverno (pódese enxertar ese mesmo ano).

#### Forma de plantar:

Faise un gran buraco, énchese de terra abonando con compost ou esterco feito, plantar tendo cuidado de non pisar o cepellón e regar.

### O MÁIS IMPORTANTE: A SELECCIÓN DAS VARIETADES

#### Qué árbores escoller?

Falar primeiro cos vellos/as e preguntarlles polas árbores que estexan adaptadas dende fai anos, cun nome e unhas características definidas.

Mirar árbores nas Casas Rectoriais e Solariegas.

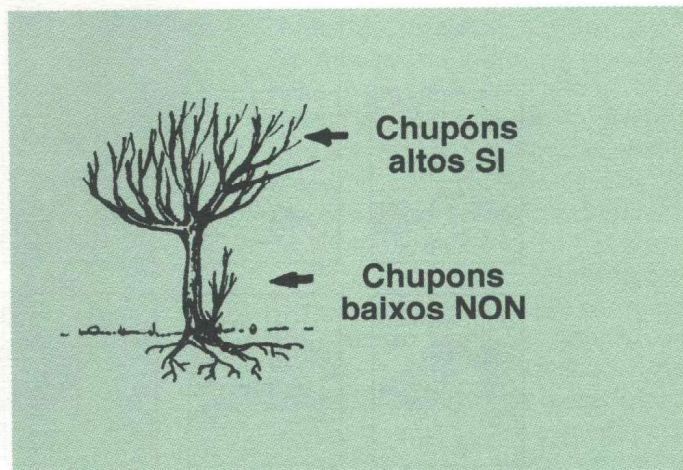
#### Qué pua escoller?

- Ten que ter xemas de madeira (que non sexan de flor, non vos confundir, as de flor son máis grandes e redondas), polo menos 5 ou 6.

- O millor é que sexan **chupóns** "altos" (nunca da base da árbore pois podería ser parte do patrón e non nos interesa), que tivera folla no verán anterior e non froitos. Ou sexa, pua de un ano.

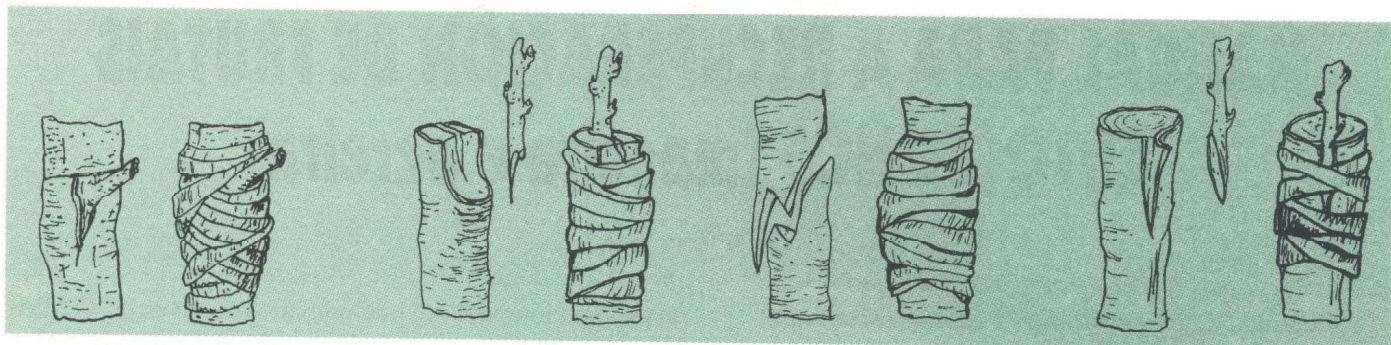
- Que a rama escollida estexa san.

#### En que época cortar a pua?



\*Isabel Torres Yack e responsábel da área de Agroecoloxía de ADEGA.





DE XEMA

DE PÚA

INGLÉS

DE CORDA

No Outono-Inverno

*Cómo conserva-la?*

O fin é lograr que a variedade este máis atrasada no estado vexetativo que o patrón. Para isto:

- desinfectala pua cunha disolución de auga cunhas gotas de lexía ou con sulfato de cobre
- secar ó ar
- tapar os cortes con cera
- envolver cunha tela
- metelos nunha bolsa hermética na nevera.

Cando o patrón empeza a agroumar as xemas e a despertar é o momento de sacar as nosas puas e enxertalas.

## A REALIZACIÓN DO ENXERTO

*Xeito de facelo*

- Preguntarlle aos expertos da zona.
- Úsanse diferentes métodos, Enxerto Inglés, Enxerto de Pua, e Enxerto de coroa ou á casca:

*Enxerto Inglés:* Úsase cando a variedade e o patrón teñen diámetro similar. Córtanse ambas pezas a bisel tratando de obter unha superficie de contacto ampla. Enchúfanse as dúas linguetas conectando toda a superficie descuberta. Átase a unión con cinta aillante.

*Enxerto de Pua:* Úsase cando o patrón é de maior tamaño que as puas. Practícase unha fonda incisión sobre o patrón para introducir nela 1-2 puas. Para puas úsanse ramas finas con xemas do ano.

As operacións de peche e contacto coa cinta aillante deben ser meticulosas.

Aos 15-20 días que empece a prender o enxerto hai que cortar a cinta aillante e poñer outra máis floxa.

*Enxerto de coroa ou á casca:* Hai que facelo con savia traballando no patrón para que se poida separar a casca. Utilízase cando o patrón é de un diámetro superior os 5 cm.

*Época de enxertar*

A saída do Inverno, nun día pouco ventado e cunha Tª de 15-20°. Se falla pódese voltar a tentar a finais de Agosto, despois de esperar a que medren 2-3 ramas laterais. Esta vez sería o chamado *enxerto de xema*: colléñse 1-2 xemas da árbore a conservar, xemas desa temporada de madeira, e se acopla no patrón de modo que a casca deste envolva a xema. Átase sólidamente.

*Causas climáticas do fracaso do enxerto:*

- Os cambios de tª bruscos
- Chuvas primaverais abundantes
- Sequía estival
- Ventarróns

Caso de que queirades seguir profundizando no tema, aseguravos que as variedades son autóctonas ou calquer outra cuestión, poñédevos en contacto con Isabel Torres a traves de ADEGA en Santiago (telf. 981-570099) ou en Lugo (Apdo. de Correos 134). ■

**Bibliografía de interese**

- *Cultivar la tierra*" de Joaquín Araujo, Ed. Penthalon
- *Fruticultura*" de Roberto Soler, Ed. Albatros

